

ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครปฐม เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN EXECUTIVE LEADERSHIP AND VOLUNTEERISM OF
EDUCATIONAL PERSONNEL NAKHON PATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 1

พรทิพย์ ตั้งเพียร^{1*}, ธนัต ยันต์ทอง²

Pornthip Tangpian^{1*}, Thanat Yanthong²

^{1&2} คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

^{1&2} Faculty of Social Sciences and Education Thongsook College

E-mail : ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ 16 มิถุนายน 2568

วันแก้ไขบทความ 1 กรกฎาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ 4 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับลักษณะภาวะผู้นำของบุคลากรทางการศึกษา 2) ศึกษาระดับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำผู้บริหาร โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือผู้นำแบบประชาธิปไตย รองลงมา คือผู้นำแบบเสรีนิยม และอันดับสุดท้ายคือ ผู้นำแบบเผด็จการ ตามลำดับ 2) ระดับจิตอาสาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมาคือด้านความมุ่งมั่นพัฒนาและอันดับสุดท้ายคือ ด้านการเสียสละต่อสังคม ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ; ผู้บริหาร; จิตอาสา

Abstract

This research The objectives were to 1) study the level of leadership characteristics of educational personnel. 2) to study the volunteer spirit level of educational personnel and 3) Studying the relationship between executive leadership and volunteerism of educational personnel in the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1. The sample group in this research was 385 educational personnel. The instrument used was a questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation. and analysis Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that 1) Executive leadership level Overall, it is at the highest level. When considering each aspect, it was found that the number 1 ranking was democratic leaders, followed by liberal leaders. And the last ranking is Autocratic leaders in order 2) The overall level of volunteerism is at the highest level. When considering each aspect, it was found that number 1 was helping others. Next is commitment to development and last is In terms of sacrifice to society, respectively 3) The relationship between executive leadership and volunteerism of educational personnel in the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office, Area 1, overall, has a positive relationship at a moderate level. Statistically significant at the 0.01 level.

Keywords : Leadership; Executives; Volunteerism

บทนำ

จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการสื่อสารอย่างไร้พรมแดน การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดค่านิยมทางวัตถุเพิ่มมากขึ้นจนทำให้เกิดการแข่งขัน เอารอดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน โดยที่สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นับแต่การเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมไทยในบริบทต่าง ๆ โดยเฉพาะความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุ การค้า การลงทุน การแลกเปลี่ยน และนวัตกรรม ที่สำคัญได้นำวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาจนทำให้ประชาชนเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตเป็นสังคมวัตถุนิยม บริโภคนิยม มีวิถีชีวิตแบบฟุ้งเฟ้อ รักสบาย เห็นแก่ตัว ขาดจิตสำนึก มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตัวเองมากกว่าส่วนรวม ความสำนึกต่อส่วนรวมจึงลดน้อยลงทุกวันจนทำให้ไม่มีความสามัคคี จากสภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการขาดจิตอาสา (อัจฉนาถ ไชยนาพพงษ์. 2558) จิตอาสา หรือ จิตสำนึกสาธารณะ คือ การตระหนักรู้ และคำนึงถึงส่วนร่วมรวมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกันกับตน มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม ด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคมให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้มีความสุข หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (อังสนา อัครพิศาล และคณะ. 2556)

นอกจากนี้ คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสา ที่จะประกอบไปด้วยพฤติกรรมหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่นและคนในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ประกอบด้วย การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่นและการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ด้านที่ 2 ด้านเสียสละต่อสังคมเป็นพฤติกรรมที่บุคคลจะ สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มาก ได้แก่ การสละเงิน แรงกาย เพื่อผู้อื่น

ในสังคม และการสละเวลาและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ด้านที่ 3 ด้านมุ่งมั่นพัฒนาสังคม เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น ได้แก่ การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคมและการร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย (สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2554)

จากความหมายและคุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นพบว่า จิตอาสาเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของบุคคลให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความสงบสุข ซึ่งการเลือกศึกษาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลในการบริหารผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนการบริการ ทางด้านการศึกษาในภาวะที่มีการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาโดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนจากการที่รัฐเป็นผู้ให้และประชาชน เป็นผู้รับ กลายเป็นรัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนทางด้าน วิชาการและบริการ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้มีบทบาท ในการดูแลแก้ไขปัญหาทางการศึกษา ด้วยตนเอง โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมและทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาหรือทุนทาง สังคม ทุนทางสังคมที่สำคัญของชุมชนที่นับได้ว่าเป็นหัวใจหลักในการทำงานทางด้านการศึกษา คือประชาชนในพื้นที่ หากพื้นที่ใดมีประชาชนที่มีความสามัคคี มีจิตใจที่เสียสละหรือจิตอาสาที่ โยงใยเป็นเครือข่ายกับ ครูและบุคลากรทางการศึกษาและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในพื้นที่ จะทำให้สถานศึกษาในชุมชนนั้น ๆ ได้ รับการดูแลอย่างทั่วถึง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561)

ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลซึ่งถูกแต่งตั้งขึ้นมา หรือได้รับการยกย่องขึ้นมาเป็นหัวหน้า มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษาที่จะสามารถบันดาลให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นได้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนในกระบวนการ เพราะผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้นำ ที่จะชี้แนะ สั่งการ และวางกรอบทิศทางทางการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นไปตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ ครูยุคใหม่ที่กำลังทำการปฏิรูปการเรียนรู้ย่อมปรารถนาผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ ที่มีแนวการบริหารตอบสนองต่อการปฏิรูปการเรียนรู้เช่นเดียวกัน ผู้บริหารยุคใหม่จะมีบทบาทอย่างสำคัญในการบริหารโรงเรียนตามแนวการบริหารแบบใหม่ มีปรัชญา แนวคิด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เช่น มีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษา ใฝ่รู้ และติดตามข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ประเทศ และในโลกอยู่เสมอ มีแนวทางการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ หรือการบริหารจัดการแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (พระมหาสมบุญ สุธมโม. 2557)

จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 เพราะพฤติกรรมจิตอาสาเป็นความงดงามของสังคมเป็นวัฒนธรรมที่เอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับลักษณะภาวะผู้นำของบุคลากรทางการศึกษาอย่างไรองค์ความรู้ที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีประโยชน์ในการนำไปพัฒนาและเอื้อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมนำไปสู่สังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันต่อไปในอนาคตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำผู้บริหารของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ทำการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่ชัด และไม่ทราบสัดส่วนของประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทารุโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970: 607 – 610 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ภาวะผู้นำผู้บริหารของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ประกอบด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ผู้นำแบบเผด็จการ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบเสรีนิยม

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ จิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม ความมุ่งมั่นพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ระดับภาวะผู้นำผู้บริหารของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) ลิเคอร์ท (Likert, 1939, Pp : 213 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

ตอนที่ 2 ระดับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) (ในตะวัน กำหอม, 2559)

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้อง หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาลงความเห็นว่าข้อคำถามสอดคล้อง

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากร ทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .813

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ตอบแบบสอบถามทราบรวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากร กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ตอนที่ 1 ระดับภาวะผู้นำผู้บริหารของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ เบสส์ (Best. 1977. Pp : 47 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559)

ตอนที่ 2 ระดับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ เบสส์ (Best. 1977. Pp : 47อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient อ้างถึงในในตะวัน กำหอม 2559) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้

สูงกว่า 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.71 - 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30 - 0.70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.0	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำผู้บริหารของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือผู้นำแบบประชาธิปไตย รองลงมา คือ ผู้นำแบบเสรีนิยม และอันดับสุดท้าย คือ ผู้นำแบบเผด็จการตามลำดับ
2. จิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมาคือด้านความมุ่งมั่นพัฒนา และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการเสียสละต่อสังคมตามลำดับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารกับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาเรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ผู้นำแบบประชาธิปไตยรองมาคือ ผู้นำแบบเผด็จการและอันดับสุดท้ายคือ ผู้นำแบบเสรีนิยม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำผู้บริหารของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือผู้นำแบบประชาธิปไตย รองลงมา คือผู้นำแบบเสรีนิยม และอันดับสุดท้ายคือ ผู้นำแบบเผด็จการตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิชา สมุทวนิช (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พฤติกรรม

ผู้นำจัดการแบบเบ็ดเสร็จ พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม พฤติกรรมผู้นำแบบเผด็จการอย่างมีเมตตา และพฤติกรรมผู้นำแบบปรึกษาหารือยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนบงกช นิพัทธ์ศิริผล (2562) การศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา รองลงมา คือ ผู้บริหารให้ความเสมอภาคต่อการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองและยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชรีร์ ศิริมูล(2560) การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างเป็นอิสระ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกพึงพอใจหรือมีความเป็นอิสระ สามารถเลือกในงานที่ทำได้ โดยผู้บริหารมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ชี้แนะแนวทางในการทำงาน ทำให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุข และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ มนต์ฤทธานุกาพ (2565) เรื่องลักษณะภาวะผู้นำต่อความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลวิจัยพบว่า ระดับลักษณะภาวะผู้นำของบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือผู้นำแบบประชาธิปไตย รองลงมาคือผู้นำแบบเสรีนิยม และอันดับสุดท้ายคือ ผู้นำแบบเผด็จการตามลำดับ

2. จิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมาคือด้านความมุ่งมั่นพัฒนา และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการเสียสละต่อสังคมตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาลย์ ลิทอง (2563) เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานบริหารวิชาการด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานบริหารงบประมาณ และด้านงานบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของวสุวัตต์ สุริยันต์ (2561) เรื่อง การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ด้านการเสียสละต่อสังคมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนเมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้ หรือปิดไม่สนิท นักเรียนจะเข้าไปปิดน้ำให้ทันทีนักเรียนมี โอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียนจะทำด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ และหลังเวลาเลิกเรียน นักเรียนจะไปช่วยบิดาหรือมารดาทำงานบ้านเนื่องจากโรงเรียนสตรีวัดระฆังมีนโยบายที่ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะด้านความเสียสละ ผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูสอดแทรกเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ทุกระดับชั้น และยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนด้านจิตสาธารณะด้านความเสียสละ เช่น กิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้นำ สถานักเรียนกิจกรรมจิตอาสาสรวัดนักเรียน กิจกรรมเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการนักเรียน ตลอดจนการนำนักเรียน ทำจิตอาสาออกโรงเรียน เป็นต้น ทำให้นักเรียน ไม่เคยนำของส่วนรวมมาใช้เป็นประโยชน์ของตนเอง รู้จักให้อภัยผู้อื่นที่ กระทำผิดเสมอ และบริจาคทรัพย์หรือสิ่งของให้กับผู้อื่นที่เดือดร้อน ส่งผลให้จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการเสียสละต่อสังคมโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุดคล้อยกับงานวิจัยของสวัสดิ์ สุริยันต์ (2561) เรื่อง การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการศึกษา 1.3 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า จิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรี วัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนาโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน เมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้หรือปิดไม่สนิทนักเรียนจะเข้าไปปิดน้ำให้ทันทีและ นักเรียนมี โอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียนจะทำด้วยความเต็มใจ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมมือกับคณะครูในการดำเนินงานตามนโยบายทางด้านความมุ่งมั่นพัฒนา โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การที่นักเรียนให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมชุมชน หรือ โรงเรียน มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม ชุมชน และ โรงเรียนของตน ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน และ โรงเรียน อย่างสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ มนต์ฤทธานภาพ (2565) เรื่องลักษณะภาวะผู้นำต่อความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลวิจัยพบว่า ระดับจิตอาสาของบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมาคือด้านความมุ่งมั่นพัฒนาและอันดับสุดท้ายคือ ด้านการเสียสละต่อสังคมตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภาวะผู้นำต่อความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย อันดับที่ 1 คือ ด้านความมุ่งมั่นพัฒนารองลงมาคือ ด้านการเสียสละต่อสังคมและอันดับสุดท้ายคือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญจวน สาธุญา(2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยสรุปความสัมพันธ์แต่ละด้าน ได้แก่ด้านการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ อยู่ในระดับต่ำ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ มนต์ฤทธานภาพ (2565) เรื่องลักษณะภาวะผู้นำต่อความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภาวะผู้นำต่อความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์

ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาเรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ผู้นำแบบประชาธิปไตย รองลงมาคือ ผู้นำแบบเผด็จการและอันดับสุดท้ายคือ ผู้นำแบบเสรีนิยม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องถ้าหากต้องการพัฒนาระดับความมีจิตอาสาของครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการพัฒนาดนเป็นประจำตั้งแต่เริ่มดำรงตำแหน่ง และสนับสนุนต่อเนื่องในทุก ๆ ปี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องหากต้องการพัฒนาความมีจิตอาสาของครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์กรก่อน จึงจะขยายไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนอกองค์กร โดยจะกระตุ้นให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เกิดความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งอาจจะใช้การเสริมแรงความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาในตัวแปรอื่นที่อาจจะส่งผลต่อความมีจิตอาสา เช่น บุคลิกภาพ ทัศนคติ ค่านิยม หรือ ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้นำที่เคยมีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสากับบุคคลที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น จะทำให้ทราบปัจจัยใดเกี่ยวข้องกับความมีจิตอาสา เพื่อเพิ่มแนวทางในการส่งเสริมจิตอาสาให้มีหลายช่องทางมากขึ้น

2.2 ศึกษากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น เช่น เด็กและเยาวชน มหาวิทยาลัยในหลาย ๆ ภูมิภาค เพื่อให้ได้ข้อมูลหลายแง่มุม และแนวโน้มของผลการศึกษาเทียบเคียงกับสถานการณ์ความเป็นจริงได้

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : วิพรินทร์.

ในตะวัน กำหอม.(2559). การวิจัยทางการศึกษา. เล่ม 2.วิทยาลัยทองสุข.กรุงเทพฯ

พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม. (2557). บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 1(1), 89 – 102.

พัชรีย์ศิริมูล. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอลำลูกเกด. สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัญจวน สาธิต. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

รัตนบงกช นิพนธ์ศิริมูล. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การค้นคว้าอิสระศึกษา มหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยพะเยา.

- วสวัตดี สุริยันต์.(2561). การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร)
- สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (2554). พฤติกรรมจิตอาสา. เชียงราย: สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สิทธิศักดิ์ มนต์ฤทธานุภาพ (2565) ลักษณะภาวะผู้นำต่อความมีจิตอาสาในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา.หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,วิทยาลัยทองสุข
- สุทธิชา สมทวนิช. (2563). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- อังสนา อัครพิศาล และคณะ. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตอาสา ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉนาถ ไชยนาพงษ์, วนัสรา เขาวนนิยม และ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2558). ปัจจัยจูงใจความมีจิตอาสาในกิจกรรมสาธารณสุขของผู้นำชุมชนแบบเป็น ทางการในจังหวัดชลบุรี. รายงานการวิจัย. ชลบุรี: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา